

α') Είμαστε πολὺ λά-μινόρε (ἄλλο ζημπνευση καὶ ἄλλο λυρισμὸς, Κ' ἔκεινο πάλι τὸ ἄλλο βάσανο; διαρκῶς ἐρωτοχτυπημένοι; ποῦ τὸ βάσεις;)

β') Έχάναμε πολὺ καιρὸς σὲ Σύλλογους (βλέπω τώρα τὰ καλλιπαιδία τοῦ Ομιλοῦ ποῦ μέρα νόστια τρίδουν τὸ πιπέρι καὶ τὰ θλιβεῖα).

γ') Έθυμιάζαμε (ἄπολούτο τὸ κακὸ δὲ γικτεφτή-καμε ἀκόμα) πολύ, κάνα· ένδε φίλους μας, ἔτσι ποῦ ἀπ' τὸν πυκνὸ τοῦ λιθογύιον καπνὸ παραγγωρίσαμε τὰ χαραχτηριστικά τους. Τούς ἀνακηρύξαμε ἢ στέρας γιὰ νὰ γίνωμε καὶ ο μπάρσοι.

Οσο γιὰ τὸ σημερνὸ ἐλάττωμα (έγὼ καὶ δ' Ομηρος) διμολογῶ πῶς ίσα μὲ κάπιο μέτρο εἶναι χρήσιμο πρᾶμμα μάλιστα ὅταν τὸ μεταχειρίζεται κανένας γιὰ δῆλο ἀμυντικό.

Κάποτε δ' Ὁρνιθῆς τοῦ Νευμᾶ—Θιδὸς σχωρέστον—εἶχε γράψει πῶς στὸν τόπο μας δὲν ἀρκεῖ μονάχα νὰ γράψει κανένας, πρέπει νὰ πλάσει καὶ ἀνθρώπους γιὰ νὰ διαβάζουν. Σὰ δὲν τῶχεις συνήθιο νὰ διαβάζεις μὴν κρίνεις. Διαίστηση καὶ κριτικὴ δὲ συμβιβάζουνται.

Ἄφτη τὴν εἰλίκρινεια τὴν ἔχεις γιὰ καλὰ έσον ἀγαπητέ μου Ταγκόπουλε. Δὲ διάβασες, νὰ ποῦμε, τὰ «Ἀθηναϊκὰ Διηγήματα» καποιου φίλου σου καὶ δὲν ἔγραψες.

Θυμήθηκα παραπάνω τὸν καῦμένο τὸν Ὁρνιθῆ. Ξέρεις τί μου ἐλεγει μιᾶς μέρα ἀπάνω γιὰ τὰ δύο-τρία πρόσωπα ποῦ κάθε τρεῖς καὶ λίγο λιθανίζουμε καὶ ποῦ δὲ, τι γράψουνε πρέπει νὰ εἶναι ἀριστούργημα; πῶς μαίάζαμε σᾶν κ' ἔκεινη τὴν ταεδὴ γρηγὰ—έδωσ' δ' Θεός καὶ ἡταν ταεδὴ—ποῦ τὴν ὥρα ποῦ διάβαζε ὁ Δάσκος τὸ Βαγγέλιο καὶ ἐλεγει γιὰ τὸν Ἰησοῦ ποῦ ἔκαψε, νὰ ποῦμε, τοὺς πέντε ἄρτους, ἀφτὴ ἀπὸ κάτω σταυροκοπώμενη καὶ κάνοντας μετάνοιες, ἔφωναζε, «Χιστέ μου τὴν ποδίστα σᾶν!....»

Άρτα γιὰ σήμερα.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΗΣ

ΠΕΡΣΑΚΗ - ΠΕΡΡΩΤΗ

Οἱ δυὸ καινούργιες πνευματικὲς ἀδερφὲς μοῦ δίνουν διπλὴ τὴ συγκίνηση. Γεμίζουν τὴ φτωχὴ συντροφιά μας καὶ βγάζουν ἀληθινὰ τὰ λόγια ποὺ εἴχα πεῖ πέρσον γι' αὐτὲς σὲ κάποια μου συνέντευξη. Καὶ οἱ δυὸ κρατώντας ἀπὸ τὴ γνήσια ἔμπνευση δὲ μᾶς συγκινοῦν ἐλιγματικὰ οὔτε μᾶς ἀγγίζουν ἀμφίβολα. Εόχονται ὀλούσια μέσα μας καὶ ίσορροποῦν δίχως κόπο στὴ δύσκολῃ αἰσθητικῇ μας. Γιατὶ μὲ τὸ ἔργο τους μιλεῖ τὸ αὐθόρυμητο, ἀφοῦ, πρὸν σπάσει τὴ φλοῦδα καὶ τιναχτεῖ, ἔκανε τὸ γῦρο τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ πῆρε κάθε ἐκλεκτό του στοιχεῖο. Η Ἰουλία Περσάκη εἶναι ή πρωτὴ καὶ ή μοναδικὴ θεατρίστρια ποὺ φαίνεται στὸ Ἑλληνικὸ διήγημα. Οχι θέσει, μὰ φύσει θεατρίστρια. Ακοτὰ βγαίνει τὸ κάθε δικό της, γιατὶ ἔχει ἀρτιαὶ τὴν ἔνωση τῶν ἀξιῶν ποὺ τῆς χρειάζονται. Μάιν δυνατό, ἔκφραση φρέσκη καὶ λιτή, κίνηση ἀνετη καὶ μιὰ καταπληκτικὴ συνείδηση ποὺ τί πρέπει νὰ πεῖ καὶ τί δὲν πρέπει. Απόλυτά ἀντικειμενικὴ δὲν ἔχει ἔμπνευσεις, στιγμὲς δηλαδὴ ἀποκαλυπτικές. Γιατὶ ἔκεινες, θαρρῶ, πῶς τὶς ἔχουνε περισσότερο δσοι

σπρώχνονται ἀπὸ τὸν ἐσωτερικό τους κόσμο πρὸς τὰ τριγύρω. Πρέπει πρῶτα δὲ οὐρανός μας νὰ ντυθεῖ μὲ ἀστέρια, τὸ φῶς ἀπὸ μέσα μας νὰ ἐκεῖλεσι γιὰ νὰ θεοῖς ἡ κυριολεκτικὰ ἀποκαλυπτικὴ στιγμή. Καὶ τότε πιὰ δὲ τέχνη μοιάζει σὰν προιάντεμα. Εχει δρωστὶς λήθης τοῦ στενοῦ ἴσιτον, ποὺ εἶναι μεγάλο γιὰ τὸν ἀντικειμενιστὴ συγγραφέα καὶ σαρκωμένη τὸ πνεῦμα καὶ τὴν σύσια τῆς σκηνῆς τὴν ἔδιπλώνει ἀξιοθαύμαστα. Μπροῦμε νὰ τὴ βροῦμε στὶς λάστες, στὶς τροπῆς, στὶς δίπλες ἀνάμεσα μιᾶς κακομοιριασμένης ψυχῆς, κάποτε νὰ γοργοπερνάει καὶ ἀπὸ ἀνθῶνες πιὰ τὴ λίγωσαν μὲ τὸ μῆρο τῆς ἀνύλοτητας. Αὐτὰ δὲν τὰ πολυθέλει, γιατὶ ζητάει παντοῦ τὸ θετικὸ καὶ τὸ ὑπαρχτό. Μὰ δουν καὶ ἀν τὴ βροῦμε, θὰ μᾶς μιλήσει ἀνάλογα μὲ κείνο ποὺ ἀπορρόφησε, «Αν τὰ τρία σημερινὰ σκίτσα τῆς ἔχειν σὲ φῶς ἀπόλυτη; εἰλικρίνειας, τὸ «Μυργαρίτη» ποὺ θὰ δημοσιευτεῖ λίγο ἀργότερα, φιάνει τὴν ἔντελεια.

Η Μήτσα Περρωτῆ εἶναι διαχυτικῶς εψη. Ενας λυρισμὸς τρεμουλιαστὸς περνᾶ τὸ ἔργο της, ποὺ συχνὰ φουσκώνοντας μᾶς; κάνει ἀληθιμόντες κάπιες στροφές τουν. Εκεῖ δὲ ψυχὴ τῆς γυναίκας μιλεῖ μὲ τὴν ἀχτινοβόλο στοργικὴ τρυφεράδα καὶ μᾶς; ξεσκεπάζει σὰν τὰ ἀφητικὰ μυστικά της. Στὸ διήγημά της «Σύντροφοι», τὸ ἀνήμιτρο τῆς ζωῆς; περνᾶ διπλωμένο εὐγενικοὺς συγχρατημένους λυγμούς. Ο πόνος ἀνοιχτὸς δσο πρέπει, γιὰ νὰ πλάσουνε ἔμεις τὴν προοπτικὴ τουν. Τὸ καραχτηριστικὸ μοτίβο τοῦ φυινόπωρου ἵδια σέρνεται μελαγχολικά... Ετσι ταυτιάζει στὶς ὑποκυπτικὲς ψυχές, ποὺ δὲν ἔχουν οὔτε μπροῦν νὰ φέρουν ἀντίσταση στὴ μοῖρα. Τὸ τέλος ἔρχεται ἀπόροπτο καὶ δυνατό, συμπληρώνοντας ἀναδρομικὰ τὴν ἔννοια του δλου.

Τὸ μέλλον καὶ γιὰ τὶς δυὸ θὰ εἰπεῖ περισσότερα.

ΕΙΡΗΝΗ Η ΑΘΗΝΑΙΑ

ΓΙΑΝΝΑΚΟΣ

ΣΤΗΝ ΕΙΡΗΝΗ ΤΗΝ ΑΘΗΝΑΙΑ

—Λοιμωτρὸς βερνίκι ἔδω!...

—Τόσο μικρὸς καὶ ξέρεις νὰ γυαλίζεις παπούτσια;

—Ξέρω!

—Ἐμπρόδες νὰ ιδεῖμε, τοῦ είπα, καὶ ἀκούμπησα τὸ πόδι μου στὸ κασέλι.

—Απὸ ποιὸ μέρος εἰσαὶ;

—Απὸ τὴν Τρίπολη.

—Πῶς σὲ λένε;

—Γιαννάκο μὲ λένε, ποὺ νὰ μὴν έσωνα!

Καὶ δρχισε τὰ κλάματα χωρὶς αὐτὸς νὰ τὸν ἔμποδίζει ἀπὸ τὸ γυάλισμα.

—Γιατὶ κλαῖς, Γιαννάκο;

—Γιατὶ νὰ μὴν κλαῖω;.... Μὲ σκλάβωσε δ πατέρας μου καὶ μ' ἔστειλε λοιστρό.... Τ' ἀφεντικὸ μὲ δέρνει, μὲ μαλώνει, γιατὶ δὲ βγάζω πολλὰ λεφτά....

Τὸ βράδι σὰν πᾶμε μέ τ' ἀλλα παιδιά στὴν κά-

μαρα μ' ἀρχίζει στις βρισιές.... και τὸ πρωὶ τὸ ἕδιο.... Πῶς νὰ ἔδω προκοπή! Μὰ σὰν τρανίνω θὰ φύγω, δὲν κάθουμαι....

...Τίς προάλες πήγα εἶδω παρακάτω στο σ' ἀξιωματικοῦ νὰ τοῦ γυαλίσω τὶς μπόττες. Μὲ γνωρίζει.

Γιαννάκος, μοῦ λέει, δὲ διάλεξες καλὴ δουλειά, ἔπρεπε νὰ μάθεις τέχνη, νὰ μάθεις γράμματα. Γιατὶ διστερότερα σ' αὐτοὺς μεγαλώσης καὶ πᾶς στὴν πατρίδα σου δὲ θὰ κάνεις πουθενά, νὰ μοῦ τὸ θυμασῖο..., καὶ θὰ ματάρθεις νὰ γίνεις λοστόρος,... ἐπίαννάκο, Γιαννάκο....

Μὲ τὸ λαλεγε καὶ μὲ λυπότανε τὸ μαῦρο....

—Δούλειες στὴν πατρίδα σου, Γιαννάκο;

—Ἐδοσκα πρόβατα. Ποῦ εἰσαι καημένε Ντερβίση νὰ μὲ ίδεις!...

Καὶ ἀρχίσε πάλι τὰ κλάματα.

—Ποιός εἶναι δὲ Ντερβίσης;

—Ο σκύλος μας.

—Ἐγεις μάννα;

—Ἐχω τὸ μαῦρο.... Γιαννάκο μου, μοῦλεγε δὲ μάννα μου, θέλω νερό! Καὶ πήγανα γιὰ νερό.... Γιαννάκο, μοῦλεγε, θέλω ξύλα! Καὶ πήγανα γιὰ ξύλα.... Κ' ἐρχόμουνα ζαλωμεσσεένο τὸν κατίφορο. Μὲ καροτεύανε τ' ἀλλα παιδιά, μὲ ποῦ ἔγω, ἐπήγανα γιατὶ είμι καλέδολο....

—Πόσα βγάζεις τὴν ἡμέρα;

—Πενήντα λεφτά, ἔξηντα λεφτά....

—Αλγα βγάζεις.

—Δὲ μὲ θέλουν πουθενά.... Γιατὶ ὅπου πάω, καὶ μὲ ρωτάνε τίποτα, ἀμέσως ἀρχινάω τὰ κάμπατα. Σὰ δρύση τρέχουν τὰ μάτια μου. Δὲν τὸ θέλω τὸ μαῦρο....

—Πόσα τρως τὴν ἡμέρα;

—Σχάρντα λεφτά. Μιὰ πεντάρα ψωμὶ τὸ πρωὶ, μιὰ δεκάρα ψωμὶ τὸ μεσημέρι καὶ μιὰ πεντάρα προσφάτι. Μιὰ δεκάρα ψωμὶ τὸ βράδι καὶ μιὰ δεκάρα τυρὶ. «Ολο ψωμάκι....

...Τὴν Κυριακὴν ποὺ μᾶς πέρασε, πήγαμε μὲ τ' ἄλλα παιδιά, καὶ τ' ἀφεντικὸ μαζύ, στὸ μαγέρικο. Τ' ἀφεντικὸ ἔτρωγε κρέας, τ' ἄλλα παιδιά τρώγανε λαζάνια.... Ἐγώ ψωμάκι καὶ τυράκι. Περιμένω... Περιμένω νὰ μοῦ στείλει κ' ἐμένα λαζάνια... Τίποτα!... Δὲ δέσταξα καὶ πάω κοντά του.

—Ἀφεντικό, τοῦ κάνω, δὲ θὰ φάω κ' ἔγω τὸ μαῦρο λαζάνια;...

—Όχι, μοῦ λέει, φάε ψωμάκι. Σὰ βγάλεις περισσότερα θὰ φάς καὶ κρέας.

...Εἴτανε σ' ἔνα μεγάλο μαγέρικο μὲ πολλὲς πόρτες. Γεμάτο κόσμο. «Ἄλλοι μπαίναν, ἄλλοι βγαίναν κ' ἔκεινοι ποῦ καθόνταν στὰ τραπέζια βίρα καὶ τρώγανε λαζάνια, βίρα καὶ τὰ κατεβάζειν.

—Μιὰ ὥρα παιδεύτηκες νὰ μοῦ γυαλίσεις τὰ παπούτσια μὲ μοῦ τάχανες ὥρατα. Πόσο χρονῶν εἰσαι;

—Στὰ ἑνία περπατάω.

—Ἐγεις καὶρο στὴν Ἀθήνα;

—Είνασι δύο ἡμέρες σήμερα, είνασιτρεῖς μὲ τὴν αὐριανή.

Καὶ σ' ὅτι τὸν ρωτοῦσα ἔκλαιγε.

—Πάρε, τοῦ εἴπα, μιὰ δεκάρα. Ἀτυχς εἰσαι γιατὶ δὲν ἔχω ἄλλα λιανά. «Αμα σὲ θέλω ποῦ κοντά σὲ βρίσκω;

—Νὰ ἔδω τριγυρίζω—κ' ἔδειξε μὲ τὸ χέρι του— γιατὶ δὲν έρω καλὰ τὴν Ἀθήνα.—«Αμα μὲ θέλεις δηγὲς στὸ παράθυρο καὶ μπήξε μιὰ φωνὴ: Γιαννανάκο!.. Κ' ἔγω ἔφτασα ..

—Γειά σου, τοῦ εἴπα δταν ἔφευγε, Γιαννάκο φουκαρά!

—Γειά νάχεις, Κερά μου.

ΓΕΡΜΑΝΙΔΑ

Εἴμουνα μιὰ νύχτα στὸ Θηρετιο σ' ἔνα υπαίθριο θεατράκι. στὴν ταραντέλλα. Βγήκανε γυναίκες πολλές ποὺ έμοιαζαν καὶ στὰ λόγια καὶ στὶς κινήσεις. Ἰταλίδες, Γαλλίδες, Αύστριακές, ποὺ χόρευαν καὶ τραγουδούσαν ξέν-νοιαστες.

Ἄπο κάτω δὲ κόσμος κοίταζε ἀπληστα. «Ηρθε ἡ σειρά μιᾶς Γερμανίδας ψηλῆς καὶ ἀδύνατης. Στάθηκε σοβαρή καὶ περίμενε ν' ἀρχίσει πρῶτα ἡ μουσική. Φορούσε ἔνα φόρεμα κοντό, ξετραχηλωμένο, μαρού μ' ἀσπρες πούλιες—ή νύχτα μὲ τ' ἀστέρια θάθελε νὰ πεῖ.

Πάνε χρόνια ἀπὸ τότε, μὰ πάντοτε μούρχεται στὸ νοῦ σὰν βλέπω στὸ δρόμο γυναίκες φτωχοδίλες ντυμένες ἐπιδειχτικά.

Εἴταν ἡ νύχτα μὲ τ' ἀστέρια τὸ φόρεμα, ἐκείνη φυλή, ξανθή. Ἀρχίσε νὰ τραγουδᾶει μὲ φωνὴ σπασμένη μὰ συμπαθητική. Τραγουδούσαε Γερμανικά. Γερμανικὰ δὲν ξέρεια κι' ζωμας τὰ λόγια τοῦ τραγουδιοῦ σὰν τὰ καταλάθινα.

«Εἴμουνα κ' ἔγω μὰ φορά, μιὰ γυναίκα καλή, παραστράτησα δμως ἀδικα. Στὴν ἀρχὴ κατέβη, καὶ μιὰ σκάλα, ἔπειτα πιὸ πολλές, ώς ποὺ κουράστηκα. Ήθελα ν' ἀνέβω, νὰ σταματήσω, μὰ εἰ ἀλλοι μ' ἐσπρωχναν. «Κέκω πιὸ κάτω! Δὲν μπορεῖς!»

«Κι' δμως ἔκει στὴ Γερμανία στὶς ὅχθες τοῦ Ρήγου, εἴμουνα μὰ φορὰ ή χαρὰ τῆς μάννας μου καὶ τὸ καμάρι τοῦ πατέρα.

«Ἐγύρισα κόσμο πολὺ μὰ πουθενά δὲν εἰδα τὰ δέντρα τοῦ πράσινα δπως στὶς ὅχθες τοῦ Ρήγου, στὴ Γερμανία.

«Ἐκεὶ μόνο συλλογιζόμουνα τὸν ἀντρα ποὺ ἐπόθησ. Εἴταν ἔνας νέος ἐργατικός, μονάχα τρεῖς φοὲς τὸν εἰχα συναντήσει, στὶς ὅχθες τοῦ Ρήγου, στὴ Γερμανία.

«Θὰ γινόμουνα δική του, κ' ἔκεινος δικός μου, καὶ θὰ ἔκανα δὲ τι μεσ ἔλεγε κι' θλες τὶς δουλιές τοῦ σπιτοῦ, γιατὶ είμαι γερή!»

«Τὸ βράδι σὰν ἔγυριζε θὰ τὸν περίμενα στὴν πόρτα, θὰ μπαίναμε μαζύ στὸ σπίτι, καὶ πρὶν μὲ φιλήσει θὰ μὲ κοίταζε στὰ μάτια, θὰ μ' ἐσφιγγε στὴν ἀγκαλιά του καὶ θὰ μοῦ ἔλεγε μ' αὐτὸ σα εἰχε στὴν καρδιά μὰ δὲν μποροῦσε νὰ μοῦ ἔκφρασε.

«Τὸ φωμὶ θὰ εἴταν γλυκό, ἔκεινας καλός, καὶ ἔγω εὐτυχισμένη στὶς ὅχθες τοῦ Ρήγου στὴ Γερμανία».

«Σᾶς λέω αὐτὰ γιατὶ δὲν έρω ἄλλα τραγούδια νὰ σᾶς πῶ.

Κ' εἴταν ἡ νύχτα πνιγτική, νύχτα καλοκαιρινή, κ' ἔκεινη τραγουδούσας χωρὶς νὰ λυγίζει πουθενά τὸ κορμὶ της, μόνοτὰ χέρια τῆς ὑψώνε κάποτε καὶ τὰ κατέβαζε πάλι ἀδέξια.

«Ω; ποὺ ἐτέλειωσε:

«Μὰ τώρα ζλους σᾶς σιχάθηκα! «Ενας ἀρκεὶ ἀπὸ σᾶς μιὰ νύχτα γιὰ νὰ σᾶς σιχαθεῖ κανεὶς γιὰ πάντα δλους μαζύ!»

«Ἐπαψε.

Κι' δέ κόσμος τὴν χειροκροτοῦσε ώς ποὺ χάθηκε ἀμίλητη στὰ παρασκήνια.

ΜΙΚΡΗ ΛΥΤΗ

Μ' ἔξινησε τὸ ξυπνητήρι στὶς ἔξη τὸ πρωΐ. Σημώηκα, πλύθηκα, ντύθηκα καὶ ἐτομάστηκα. Ἐρυγα ἀμέσως γιατὶ ἐπρεπε ν' ἄγοράσω κατὶ στὸ δρόμο, καὶ νὰ προφτάσω τὸ τραίνο του Λαυρίου παὺ φεύγει στὶς ὁχτὸς.

"Οταν ἔφευγα ἀπὸ τὸ σπίτι μου εἶδα πῶς φιγαλιές, ζὴ καὶ εἰχε βρέξει δῆλη τὴν νύχτα, μὰ δὲν ἐπῆρα ὅμπρέλλα καὶ γιατὶ δὲν εἶχα. Ἐρτασα στὴ στάση μὲ βροχὴ καὶ ἐπερίμενα.

Τὰ ροῦχα μου καὶ τὸ καπέλλο μου σὲ λίγο ἀρχισανε νὰ μουσκεύουν καὶ μὲ ἀνυπομονησίᾳ ἑκούταζα πρὸς τὸ μέρος του τράμι. Οἱ ἀντρες ποὺ περνοῦσαν, εἴταν δῆλοι ἐργατικοὶ καὶ πήγαιναν μὲ τὰ πόδια γιατὶ δὲν τοὺς ἔμενε καιρός νὰ γάνουν.

Κοντά μου στεκόταν ἔνα κερίτοι ὡς δεκασχιώ χρονῶν μὲ τὴν τσαντίστα περασμένη στὸ χέρι καὶ ἔνα πακέτο διπλωμένο μὲ ἐρημερίδες, τὸ φᾶτη της, καθὼς κατάλαβα ἀπὸ μερικὲς λαδιές παὺ ἀρχισαν νὰ φαινονται στὸ χαρτί.

Είτανε φτωχικὰ νυμένη μὰ μὲ ἐπιμέλεια. Κρατοῦσε τὴν ὅμπρέλλα της μὲ προσοχὴ καὶ τὴν πήγαινε πρὸς δῆλες τὶς διευθύνσεις τῆς βροχῆς γιατὶ φυσοῦσε ἀέρας.

Τὴν ἐρώτησα ἀφοῦ περίμενα καὶ ἔγω ἔνα περίπου τέταρτο ἀν ἔχει πολλὴ ὥρα ἔκει.

— Σχεδὸν μισή ὥρα, μοῦ ἀπάντησε.

— Κάπου θὰ ἐχάλκασε ἡ γραμμή, εἶπα.

— Πηγαίνομε μὲ τὰ πόδια; μοῦ πρότεινε.

Θὰ μὲ πέρασε καὶ ἔμένα γιὰ κερίτοι ποὺ ἐργάζομαι, ἵσως γιατὶ κρατοῦσσε ἔνα πακέτο στὸ χέρια μου ἡ γιατὶ ἡ ὥρα τῆς ἐφάνηκε τῆς δουλειῶν.

— Ηλαμέ!

Καὶ πήραμε τὰ σίδερα — σίδερα μὲ βῆμα βιαστικό. Στὸ δρόμο δὲν ἔπαινε τὸ στόμα της. Ἐλεεινολογοῦσε τὴ γραμμή, ποὺ ἀναγκάζεται πολλὲς φορὲς νἀρχεται δεταν τὸ τράμι τὸ ἔβρισκε «πλῆρες» «ποδαρηγόδον» (κατὰ τὴν ἔκφρασή της) γιατὶ δὲν μποροῦσε νὰ περιμένει, καὶ στὶς ὁχτὸς ὀχτώμοση τὸ βράδιο νὰ περνάει τὸ Ζάπτειο μόνη ποὺ κάθονται καὶ παραμενούν τόσοι· παλινθρώποι.

Τὴν ἀφίνα νὰ λέει.

— Ἐργάζομαι σὲ μὲσιτράδικο, σὲ μιὰ πάρεδο τῆς ὁδοῦ «Ἐρμοῦ», καὶ σ' ἔνα δυὸς χρόνια, ἀν ἔγουσμε, θ' ἀρχίσω νὰ πηγαίνω μὲ τὴν ἡμέρα σὲ σπίτια. Κάθομαι λίγο πιὸ ἀπὸ πάνω ἀπὸ τὸν «Ἄγιο Φχνούριο, σὲ μιὰ οὐλὴ ποὺ ἔχει γύρω — γύρω κάμαρες. Τὶ νὰ κάνεις; Εἰλεγε μὲ φιλὴ φωνή, μ' αὐτὰ τὰ νοϊκια! Πληρώνουμε δεκαεπτὸ δραχμὲς σὲ μιὰ κάμαρη ἔτεσάνωτη καὶ μὲ μιὰ κουζίνα ποὺ δὲ χωράει κανεὶς νὰ κουνηθεῖ. Ἔτσι, ποὺ κάθεστε;

Τὴν ἔξιγγησα καὶ τῆς εἶπα τὸ ὄνομα του νοικούρη γιὰ νὰ καταλάβει καλλίτερα.

Δέν εἶπε τίποτα.

— Σ' ἔκεινο ποὺ χτίστηκε τὸν Αὔγουστο; μὲ ρώτησε ἐπειτὴ ἀπὸ λίγο.

— Ναι.

· Απὸ κείνη τὴν ὥρα ἀρχισε νὰ διορθώνεται. Ἐρτειχγε τὴ ζυγέττα της συμμάζειε λίγες τριχούλες ποὺ τῆς εἰχαν ἔφρυγες ἀπὸ τὰ μαλλιά της καὶ ἀπόρευγε μὲ μεγαλύτερη προσοχὴ τὶς λάσπες ποὺ τόσην ὥρα κατ' ἀνάγκην ἐπλατσούριζε.

· Όχι τὴ ρωτούσα κάτι, μοῦ ἀπαντοῦσε σὲ καθαρεύουσα τώρα, καὶ σχεδὸν μὲ μονοσύλλαβες λέξεις.

— Καὶ ἐφόρεσα τ' ἀσπρα μου παπούτσια καὶ τὶς ἀσπρες μου κάλτσες, εἶπε μὲ στενοχώρια σὲ λίγο. Ἐνόμισα πῶς θ' ἀνοίξει δι καιρός.

Ἐγχαμε φτάσει στὸ ἀγαλμα του Βύρωνα καὶ ἐνω ἔχεινε τὴν ὅμπρέλλα της, γιατὶ ἐπαφε νὰ βρέχει, της ἐπῆρε διέρας τὸ καπέλλο.

— "Αχ! ἐφώνηξε σὲ φιλὸ καὶ ἀγριο τόνο μὲ ἀπελπισία.

· Ετρεῖσε νὰ τὸ πάρει, εἶταν ἔνα μαύρο βελουδένιο κανοτιὲ μὲ μικρὴ πέννα ράβ.

· Ο ἀνεμος τὸ εἶχε κάνει στεφάνη καὶ τὴν ἀνάγκαζε νὰ τρέχει γιὰ νὰ τὸ προφτάσει. Τὸ ἐπικατε δταν πιὰ εἶχε πέσει ἀνάποδα σὲ κάτι νερά.

· Ήρθε κοντά μου λαχανιασμένη καὶ συγκινημένη. Γελούσε ἔνα φεύτικο σπασματικὸ γέλιο.

— Κρατήστε τὴν ὅμπρέλλα μου σὲ; παρχαλῶ, καὶ τὸ παχετάκι, ἀν δὲν σᾶς κάμει κόπο.

Τῆς τὰ κράτησα. Ἐδήγαλε, ἐνῶ γελοῦσε, ἀπὸ τὴν τσάντα της ἔνα μαντήλι καὶ τὸ σκούπιζε.

— Δὲν είναι τίποτε.... Ελεγε, δὲν είναι τίποτε... Συμβίσινουν... Κάποτε συμβίσινουν... Μπᾶ δὲν βρύνετε... Δὲν είναι πρᾶγμα νὰ στενοχωρίεται κανεὶς... Τὶ κατέστο... Τὶ διστοί... Πόσα ἐγέλασα.

Εἶχε γίνει κατακόκκινη καὶ τὰ χέρια της ἐτρεμαν ἐνῶ τὸ ικούπιζε.

— Μόνον τὸ πτερὸ θὰ χαλάσει! εἶπε τελείως ἀπελπισμένη, δταν τὸ ἐπρόσεξε καλλίτερα. Καὶ νὰ ίδητε πρεχθὲς τὸ Σάδητο ποὺ πληρώθηκα τὸ ἀγόρασσα.. Καὶ ξεύρετε, χθὲς τὸ ἐφόρεσα γιὰ πρώτη φορά.. Καὶ σᾶς ὄρκίζομαι, γιὰ πρώτη φορά! μοῦ πήγαινε τόσο ώρατα... Πρώτη φορά εὐχαριστήθηκα τόσο πολὺ καπέλλο... Ἀτυχία... δὲν πειράζει... Τί νὰ γίνει... 'Υγειά...

Τὸ τοποθέτησε ἔπειτα ἀπὸ πολλὲς περιποιήσεις παρρηφωμένο στὸ κεφάλι της.

— Μοῦ τὸ πῆρε διέρας γιατὶ τὸ ἔκχλα χωρὶς στήριγμα. Λυπόμουν νὰ τὸ τρυπήσω. Καὶ νά!

Περπατούσαμε τώρα χωρὶς νὰ βιάζεται καθόλου μὲ κομμένα τὰ πόδια, κατακόκκινη, καὶ μὲ τὰ μάτια θαυμάτη χωρὶς νὰ κοιτάζουν πουθενά.

Εγχαμε φτάσει στὸ Σύνταγμα καὶ σταματήσαμε προστὰ στὸ ζυχαροπλαστείο του Ζχορίτη.

— Ερχεστε νὰ πάρουμε κάτι; τῆς εἶπα.

— "Οχι.. οχι, εὐχαριστῶ..." "Αργησα! καὶ κοίταξε τὸ ρολέ ποὺ είναι στὸ σταθμό του Συντάγματος. "Αργησα... Είναι δικτὺ παρὰ είκοσι καὶ ἐπρεπε νὰ είμαι εἰς τὸ κατάστημα ἀπὸ τὰς ἑπτά.

— Εύχαριστω γιὰ τὴ συντροφιά σας, εἶπα, μόνο ποὺ λυπήθηκα γιὰ τό...

· Μὲ διέκοψε. Καὶ μὲ τὴν ἀνάμνηση ἐπαθε ἀπὸ τὸ γέλιο τὸ μικρὸ καὶ συγκινημένο.

— Σᾶς πρακαλῶ.... δὲν είναι τίποτε... τίποτε... ἀπολύτως τίποτα.

· Κ' ἔφυγε, μὲ μικρὰ γλήγορα βηματάκια. Σταμάτησα μὲ τὴν καρδιά σφιγμένη καὶ τὴν κοίταξα νὰ κατεβαίνει τὴν ὁδὸν τὸν ἀσπρα παπούτσια, τὶς ἀσπρες καλτσές, τὴ στενὴ μπλὲ φούστα, τὴν κόκκινη ἀπὸ τρικό ζακέττα καὶ τὸ μαύρο βελουδένιο καπέλλο μὲ τὸ ρόδι φτερό.

Είτανε πολὺ ξδύγκητη καὶ μὲ μικρὸ ἀνάστημα.